

Obraćanje visokog predstavnika Paddy Ashdowna na konferenciji za novinare o restrukturiranju policije

Karta Komisije za restrukturiranje policije 9+1

Dat ću tri izjave o Komisiji za restrukturiranje policije i izboru mapa, a onda ćete moći postavljati pitanja

Želio bih prije svega prvo pozdraviti vas, te izraziti svoju zahvalnost premijeru Martensu i članovima Komisije za restrukturiranje policije na njihovom jako marljivom radu. Hrabro su se uhvatili ukoštac i pripremili dalekosežnu reformu sadašnjeg sistema policije u BiH koja ima za cilj da se taj sistem uskladi s najboljim evropskim standardima – sistem koji, ovakav kakav je sada, očajnički treba reformu i koji, kako se svi slažu – od građana, preko policijskih struktura i ministara finansija koji plaćaju policiju koja je duplo skuplja nego policija npr. u Mađarskoj ili Sloveniji – u ovom trenutku ne funkcionira adekvatno.

Kad smo već kod toga, mislim da je sâma bit tog izvještaja koncept koji ljudi u ovoj zemlji i drugim balkanskim zemljama možda teško shvaćaju, a to je da, prema evropskim standardima, građani, a ne političari kontrolišu policiju. Ljudi koji nadziru policiju su zapravo građani kojima ta policija služi. A kada ovaj izvještaj bude objavljen krajem sedmice, prilično sam siguran da će jedan od prijedloga koje ćete previdjeti, a ne biste trebali, biti prijedlog da se u svakom području osnuje policijsko vijeće koje će sastavljati godišnji plan rada policije u kojem će građani sudjelovati i pomagati formiranju policijske strukture. Tako ćemo umjesto policije koju kontrolišu političari imati policiju koju kontrolišu građani. No, dozvolite da se vratim na današnju temu.

Sazvao sam ovu konferenciju kako bih prezentirao svoju odluku o regionalnoj podjeli policije u Bosni i Hercegovini. Dopustite mi da to povežem u logičku cjelinu. Komisija za restrukturiranje policije nažalost nije mogla donijeti zaključak koji je u skladu sa sva tri osnovna principa Evropske komisije, sa kojim su saglasne sve strane. Predsjedavajući Martens je stoga dostavio izvještaj koji će objaviti ove sedmice, možda u srijedu, u kojem daje prijedloge za koje smatra da predstavljaju najširi spektar mišljenja Komisije. Po završetku izvještaja, predsjedavajući je OHR-u dostavio tri mape sa teritorijalnim prikazom lokalnih policijskih područja kao opcijama za daljnje konsultacije i razmatranje, te za moju konačnu odluku i preporuku njemu o tome koja mapa bi se trebala uputiti dalje kao dio izvještaja predsjedavajućeg. Dopustite mi da naglasim da ovo nije izvještaj visokog predstavnika, nego izvještaj predsjedavajućeg koji je potpun onda kad mu se pridoda treća mapa.

Komesar Carty i ja smo tokom ovog mjeseca imali opširne bilateralne razgovore sa dužnosnicima uključenim u reformu policije, stručnjacima, političkim strankama i liderima. Tijesno sam sarađivao sa ambasadorom Humphreysom s obzirom na značaj ove reforme za proces stabilizacije i pridruživanja Evropskoj uniji.

Sada sam došao do zaključka o tome koja mapa bi se trebala usvojiti kao dio izvještaja predsjedavajućeg, predložio sam je predsjedavajućem Martensu i on ju je prihvatio. Kao rezultat toga, Martensov izvještaj kojem je pridodata i mapa je sada kompletiran i objaviće se ove sedmice. Nakon toga će postati kontekst za vođenje daljnjih razgovora, konsultacija i, nadamo se, postizanje konsenzusa u narednim mjesecima.

Pri donošenju odluke stalno sam sebi postavljao pitanje kako nova regionalna podjela može najbolje služiti operativnim potrebama policije.

Cilj Komisije za restrukturiranje policije je bio veoma jasan: predložiti efikasnu jedinstvenu strukturu policije za BiH koja će biti urađena na osnovu tehničkih kriterija koji štite policiju od neadekvatnog političkog uplitanja. Nova podjela na policijska područja koja se danas najavljuje će policiju učiniti efikasnijom u borbi protiv kriminala.

Moj današnji prijedlog će dati širok regionalni prikaz. On predstavlja početni prikaz. To je široki prikaz ali ne nužno i konačan. U slučaju konkretnih lokalnih pitanja u vezi sa nekom od općina, posebno o izboru policijskih administrativnih centara, o njima se može razgovarati u kasnijoj fazi, kada ćemo nastojati doći do zajedničkog dogovora i konsenzusa.

Varijante dostavljene OHR-u su sadržavale tri opcije – varijanta sa pet lokalnih policijskih područja, varijanta sa devet lokalnih policijskih područja plus šire policijsko područje grada Sarajeva, te varijanta sa jedanaest područja.

Želio bih pojasniti da šire policijsko područje grada Sarajeva predviđeno u mapi 9+1 obuhvata gradske općine Sarajeva u Federaciji kao i gradske općine Istočnog Sarajeva u Republici Srpskoj. Granice policijskog područja Sarajevo su u biti potpuno iste kao granice predratnog Sarajeva.

Opsežne konsultacije sa policijom su pokazale da mapa sa pet regija i mapa sa devet regija, plus Sarajevo, predstavljaju ogromno poboljšanje u odnosu na trenutnu iscjepkanu i rasparčanu strukturu.

Obje osiguravaju efikasnu saradnju policije preko međuentitetske linije razgraničenja. Obje bi pomogle da se policija oslobodi međuentitetske i kantonalne politike. Nijedna ne omogućava da međuentitetska linija razgraničenja ili kantonalne linije djeluju kao prepreka za efikasan policijski rad.

Po mišljenju policijskih eksperata koje sam konsultirao, posebno Policijske misije Evropske unije (EUPM), prijedlog sa jedanaest područja nije dao adekvatan okvir za efikasan rad policije, te nije dao policijska područja koja su u dovoljnoj mjeri multietnička po svom karakteru, što je jedan od kriterija koje sam imao u vidu. Prihvatio sam ovu ocjenu.

Dalje sam zaključio upoređujući mapu sa pet područja i mapu sa devet područja plus Sarajevo, da mapa devet plus jedan nudi bolje rješenje. Dozvolite mi da pojasnim zašto:

1. Ovim rješenjem se uspostavljaju kompaktna policijska područja koja najbolje odgovaraju planinskom terenu BiH, presjecajući pri tom sadašnje jednonacionalne linije. Dio ove mape je multietničnost, a ne monoetičnost, u onoj mjeri koliko je to moguće u BiH.
2. Manja područja znače manju udaljenost između policijskih centara i udaljenih područja.
3. Time će se skratiti vrijeme reakcije između prijave krivičnog djela i dolaska policije na mjesto na kojem je počinjeno krivično djelo.
4. Time će se policija približiti građanima, čime se odražava najbolja praksa Evropske unije u radu policije u lokalnoj zajednici. Zapamtite da je važno da građani, a ne političari, vrše nadzor nad njenim radom. Time se omogućava bolji i bliži kontakt između građana i policije.
5. Time će se skratiti lanac komandovanja od centrale policije do lokalnog policajca na ulici.

Mapa sa pet područja ima određene operativne nedostatke.

Veća područja stvaraju velike udaljenosti između policijskih centara i okolnih područja.

U nekim predloženim područjima kao što je regija Banja Luka, udaljenost između policijskog centra i glavnog grada Republike Srpske i okolnih regija je i do 140 km, dakle 140 km krivudavog planinskog puta.

U većim policijskim područjima na mapi sa 5 područja nadzor lokalne zajednice nad policijskim komesarom i radom policije postaje manje direktan. To nije ono što mi želimo.

Mapa sa devet područja plus Sarajevo daje operativnu efikasnost koju nije ponudila mapa sa pet područja.

To će također značiti velike uštede u troškovima u odnosu na sadašnju neefikasnu organizaciju sa previše osoblja.

Dopustite da vas podsetim da u Sarajevu na policiju otpada 9% javne potrošnje. U Mađarskoj je to 4,5%, a u Sloveniji 3,7%. Naša policija je zbog dupliranja dva puta skuplja od standardne policije u Evropi.

Budući da je izvještaj predsjedavajućeg sada kompletan i da je pred objavljivanjem, sada smo spremni da pređemo na drugu fazu – javnu raspravu tako da svi u BiH shvate zašto je potrebna reforma policije.

Postoji pet razloga zašto BiH treba ova reforma.

1. Prvo, hitno moramo uštedjeti novac. Naša sadašnja struktura policije je isuviše složena i košta dvostruko više od policije u Sloveniji i Mađarskoj.
2. Drugo, ovo nam je neophodno kako bismo policajcima osigurali bolje uslove. Zašto bi policija u Republici Srpskoj bila plaćena upola manje od policije u Federaciji.
3. Treće, ne možemo nikada tražiti bezvizni režim ako nemamo efikasnu vladavinu zakona u BiH a to ne možete postići sa 13 policija.

4. Četvrto, kao što je Evropska komisija jasno stavila do znanja, reforma policije je potrebna radi daljnjeg napredovanja ka Evropi. Napredak u restrukturiranju policije je uslov za napredak ka postizanju Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju sa Evropskom unijom.
5. I na kraju, više od 13 policija ide u prilog kriminalu a ometa rad policije. Građani BiH trebaju policijsku strukturu koja pomaže policiji da hvata kriminalce, a ne kriminalcima da izbjegavaju policiji.

Nakon perioda konsultacija dolazi vrijeme odlučivanja.

BiH i entitetske vlade će onda morati izvršiti procjenu i provesti dalje ovu reformu. To se može uraditi samo konsenzusom. To je ovlast koja proizlazi iz Daytonu, ne može se nametnuti, nego se mora postići dogovor o njoj. Ako se ne može postići dogovor, nema napretka, a kao posljedica toga, možda nećemo moći zagovarati budućnost evropske BiH na način na koji smo se nadali.

Dopustite mi da zaključim. U nekoliko narednih mjeseci ćemo nastaviti sa izlaganjem argumenata u korist reforme policije. Građani, policajci i policajke imaju pravo da ih čuju i da sami donesu odluku. Uvjeren sam da ako čuju argumente i ignorišu priče o strahu da će biti ubijedeni da je ovo jedini način da se osiguraju efikasnije policijske snage koje će se moći bolje boriti protiv kriminala.

Naši ciljevi su jednostavni, a to su:

- približavanje građana policiji i sprečavanje političara da se miješaju u rad policije,
- Zatvaranje kriminalaca, a ne da oni bježe od policije i skrivaju se preko entitetskih i kantonalnih granica, te
- uspostava nekih evropskih standarda koji mogu ojačati i promovisati evropsku budućnost ove zemlje.